

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНІ ПРОГРАМИ ДЛЯ 5-9 (10) КЛАСІВ СПЕЦІАЛЬНИХ
ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЛЯ ДІТЕЙ СЛІПИХ ТА
ЗІ ЗНИЖЕНИМ ЗОРОМ**

**«ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА»
10-11 КЛАСИ**

Укладач: Орлов А.В., учитель історії, кандидат педагогічних наук, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії КЗ «ХСНВК ім.В.Г.Короленка»

Київ - 2016

Пояснювальна записка

Демократизація суспільних відносин сприяє підвищенню активності особи як суб'єкта цих відносин, а тому й вимагає глибокого розуміння нею процесів, що відбуваються у суспільстві, їх сутності, особливостей організації, функціонування та керування ними. У сучасних умовах українського суспільства правова освіта дітей з обмеженими фізичними можливостями є одним з найважливіших чинників розвитку та виховання особистості, становлення громадянського суспільства і демократичної правової держави, умовою формування правосвідомості громадянина. Вона спрямована на отримання знань, навичок, ставлень і ціннісних орієнтацій, необхідних людині з обмеженими фізичними можливостями для ефективного соціального функціонування, соціалізації та реалізації її життєвих цілей і завдань.

Усе це зумовлює особливу актуальність вивчення державно-правових явищ, які є одним із провідних засобів впорядкування відносин у суспільстві, і саме цим зумовлене введення у систему загальноосвітньої підготовки курсу “Основи правознавства”.

Метою курсу є формування системного уявлення в учнів про державу та право як основні засоби впорядкування суспільних відносин та вміння використовувати їх у практичному житті.

Завданнями, реалізація яких забезпечить досягнення означеної мети, є:

- 1) ознайомити учнів з основами теорії держави та права і на цій основі сформулювати їхнє уявлення про державно-правові реалії України;
- 2) поглибити знання учнів про виникнення, типи та форми держави, історію розвитку української державності, сучасну українську державу та її органи;
- 3) поглибити знання учнів про соціальні норми, сформулювати системне уявлення про правові норми, галузі права, правовідносини, правопорядок, правопорушення та юридичну відповідальність;
- 4) сформулювати системне уявлення про способи підтримання правопорядку, механізми захисту прав і свобод;
- 5) виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, непримиренність до протиправної поведінки;
- 6) виробити в учнів вміння аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою;
- 7) формувати в учнів навички діяти згідно з нормами права у конкретних життєвих ситуаціях;
- 8) сформулювати в учнів вміння використовувати набуті знання у практичному житті тощо.

Практична потреба розв'язання означених проблем зумовлює актуальність програми курсу «Основи правознавства» та створення на її основі підручника, який сприятиме опануванню учнями понятійно-категоріальним апаратом, загальнотеоретичною основою для розуміння питань, що являють собою сучасні держава і право, якими є особливості їх виникнення, функціонування і розвитку, роль та функції в організації суспільних відносин, їх національні особливості тощо.

Структура курсу та його зміст відповідають переліченим завданням.

З урахуванням змісту сучасної системи знань про державно-правові явища та особливостей організації навчального процесу курс “Основи правознавства” складається з чотирьох частин:

10 клас

ч. 1. Основи теорії держави;

ч. 2. Основи теорії права та правовідносин;

11 клас

ч. 3. Основи публічного права України;

ч. 4. Основи приватного права України.

У першій та другій частині розкривається загальнотеоретична характеристика держави і права як соціальних явищ, а частини третя і четверта присвячені характеристиці української держави та її правової системи.

За навчальним планом загальна кількість годин на курс – 35, із розрахунку 1 година на тиждень в 10 та 11 класах спеціальної школи.

Програма поділена на чотири частини відповідно до організації навчального процесу у школі протягом навчального року і визначає години на вивчення кожної теми, а також повторювально-узагальнюючі уроки.

Запропонована кількість годин на вивчення кожної теми є орієнтовною і може бути змінена й використана вчителем на власний розсуд. Учителям шкіл для дітей з порушеннями зору при розробці плану уроку слід зважати, що програмою передбачено написання учнями конспекту.

Ліва колонка змісту навчальної програми містить перелік інформаційних питань, що мають бути опрацьовані учнями під час вивчення тем, середня колонка - державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів: перелік основних знань, умінь та навичок, що мають бути сформовані в учнів як результат засвоєння кожної теми, права колонка - корекційно-розвивальні цілі.

Зміст курсу є доступним для учнів 10 -11 класу спеціальної школи й розрахований на засвоєння його кожним учнем.

Основним завданням учителя при викладанні курсу є формування системного уявлення учнів про правові знання, надання їм практичної спрямованості та формування вміння використовувати їх у практичному житті та подальшій професійній орієнтації.

10 клас
(35 годин, 1 година на тиждень)

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Корекційно-розвивальна спрямованість
1	Вступ до “Основ правознавства” Поняття, мета, завдання і структура курсу. Методичне забезпечення (програма, підручники, правові акти). Особливості роботи на уроках та підготовки до уроків вдома.	Учень (учениця): дає загальну характеристику курсу, визначає його мету, завдання та структуру; пояснює як працювати над матеріалом на уроках та вдома, як користуватись підручником та правовими актами; висловлює власні очікування щодо вивчення курсу.	Розвиток логічного мислення. Стимулювання пошукової діяльності. Розвиток навичок роботи з різними джерелами інформації: книги, електронні носії, мережа Internet.
Частина перша: ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ Тема 1. Історичний аспект виникнення держави			
4	Порівняльна характеристика понять “країна”, “суспільство”, “держава”. Поняття і види суспільних відносин та особливості їх впорядкування у додержавний період. Теорії виникнення держави. Зміни в організації суспільних відносин з появою держави. Історичні типи держави і права: поняття і загальна характеристика.	Учень (учениця): пояснює зміст понять теми; розповідає, що таке суспільні відносини, які є їх види, наводить приклади; обґрунтовує необхідність організації суспільних відносин та розповідає, за допомогою яких засобів відбувалось їх впорядкування у додержавний період; називає теорії виникнення держави та дає їх коротку характеристику; історичні типи держави і права та дає їх коротку характеристику.	Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами. Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно. Розвиток пам’яті, формування логічного мислення. Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам’ятовування опорних понять. Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв’язного мовлення. Стимулювання самостійної пошукової діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації. Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами,

			<p>мережею Internet.</p> <p>Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію.</p> <p>Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку.</p> <p>Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті.</p> <p>Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.</p>
Тема 2. Загальна характеристика держави та державної влади			
3	<p>Поняття ознаки держави.</p> <p>Функції держави: поняття і види.</p> <p>Органи держави: поняття, ознаки, види.</p> <p>Поняття і види влади.</p> <p>Особливості державної влади.</p> <p>Органи державної влади.</p> <p>Загальна характеристика органів законодавчої, виконавчої та судової влади.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>пояснює, що являє собою держава і називає основні її ознаки та функції; дає визначення органу держави та називає їх види; державної влади та називає основні її ознаки; загальну характеристику завдань органів законодавчої, виконавчої та судової влади; пояснює, що таке влада та які є її види; характеризує поняття "органи держави" та "органи державної влади".</p>	<p>Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами.</p> <p>Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно.</p> <p>Розвиток пам'яті, формування логічного мислення.</p> <p>Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять.</p> <p>Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення.</p> <p>Стимулювання самостійної пошукової діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації.</p> <p>Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet.</p> <p>Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію.</p>

			<p>Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку.</p> <p>Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті.</p> <p>Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.</p>
Тема 3. Державний лад			
4	<p>Поняття і загальна характеристика державного ладу.</p> <p>Види і загальна характеристика форм правління.</p> <p>Політичні режими: поняття і види.</p> <p>Форми територіального устрою держави: поняття і види.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>пояснює, що таке державний лад та які складові він включає;</p> <p>дає визначення форми правління, політичного режиму і територіального устрою, пояснює, які є їх види, дає їм загальну характеристику і наводить приклади.</p>	<p>Розвиток пам'яті, формування логічного мислення.</p> <p>Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять.</p> <p>Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення.</p>
Тема 4. Особа, суспільство, держава			
4	<p>Загальна характеристика понять "людина", "індивід", "особистість", "особа" і "громадянин".</p> <p>Особливості взаємовідносин особи і суспільства.</p> <p>Особливості взаємовідносин особи і держави. Правовий статус особи.</p> <p>Поняття громадянства та способи його набуття і припинення. Іноземці, особи без громадянства та особи з подвійним громадянством.</p> <p>Особливості взаємовідносин суспільства і держави.</p> <p>Поняття та ознаки правової і</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>аналізує поняття "людина", "індивід", "особистість", "особа" і "громадянин"; розкриває суть взаємовідносин особи і суспільства; зміст поняття "правовий статус особи" та називає його види; суть взаємовідносин суспільства і держави; пояснює особливості взаємовідносин особи і держави; які особи визнаються іноземцями, особами без громадянства та особами з подвійним громадянством; дає визначення громадянства і пояснює способи його набуття і припинення; визначення правової і соціальної держави</p>	<p>Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами.</p> <p>Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно.</p> <p>Розвиток пам'яті, формування логічного мислення.</p> <p>Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять.</p> <p>Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення.</p> <p>Стимулювання самостійної пошукової</p>

	соціальної держави.	та називає їхні ознаки.	діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації. Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet. Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки. Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку. Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті. Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.
1	Повторювально-узагальнюючий урок		
Частина друга: ОСНОВИ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ПРАВОВІДНОСИН Тема 1. Поняття і загальна характеристика права			
3	Соціальні норми: поняття, види. Поняття і ознаки права. Право і мораль. Функції права. Джерела та форми права: поняття і види. Правові акти. Принцип верховенства законів. Систематизація правових актів: поняття і види.	Учень (учениця): пояснює, що таке соціальні норми, називає їх види; поняття "правові акти", "нормативні акти", "підзаконні акти", "декрети", "правові прецеденти", "правові звичаї", "нормативні договори"; аналізує відмінності між правовими і морально-етичними нормами; дає визначення функцій права і називає їх види; визначення джерел і форм права та називає їх основні види; розкриває зміст принципу верховенства законів; обґрунтовує необхідність систематизації	Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами. Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно. Розвиток пам'яті, формування логічного мислення. Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять. Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення. Стимулювання самостійної пошукової

		правових актів та називає її види.	діяльності учня при роботі з різними джерелами. Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet. Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки. Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку. Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті. Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.
Тема 2. Поняття і структура правової системи			
4	Поняття системи права. Галузі права, правові інститути. Правові норми: ознаки, структура. Співвідношення правових норм зі статтями правових актів. Система права і система законодавства. Види правових систем. Поняття міжнародного права.	Учень (учениця): дає визначення системи права; визначення правової норми, називає її складові та пояснює їх зміст; загальну характеристику міжнародного права; пояснює, що таке галузь права та правовий інститут; аналізує співвідношення понять "правова норма" і "стаття правового акту"; розкриває відмінності між поняттями "система права" і "система законодавства"; називає види і основні риси правових систем.	Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами. Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно. Розвиток пам'яті, формування логічного мислення. Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять. Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення. Стимулювання самостійної пошукової діяльності учня при роботі з різними джерелами. Розвиток та формування навичок роботи з

			електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet. Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки. Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку. Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті. Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.
Тема 3. Правовідносини			
3	Поняття і види правовідносин. Склад правовідносин. Суб'єкти права та правовідносин. Правосуб'єктність осіб. Особливості правосуб'єктності фізичних і юридичних осіб. Об'єкти правовідносин. Зміст правовідносин. Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин	Учень (учениця): дає визначення правовідносин, називає їх види; визначення юридичних фактів, проводить їх класифікацію та наводить приклади; розкриває зміст поняття "склад правовідносин"; поняття "зміст правовідносин"; аналізує співвідношення понять "суб'єкти права" і "суб'єкти правовідносин"; пояснює зміст правосуб'єктності осіб, розкриває її особливості у фізичних і юридичних осіб; що таке об'єкти правовідносин.	Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами. Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно. Розвиток пам'яті, формування логічного мислення. Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять. Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення. Стимулювання самостійної пошукової діяльності учня при роботі з різними джерелами. Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet. Удосконалення вміння спостерігати та

			аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки. Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку. Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті. Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.
Тема 4. Правопорядок і правопорушення			
4	Поняття суспільного порядку та дисципліни, способи їх забезпечення. Правопорядок як складова суспільного порядку. Поняття і гарантії законності. Поняття правосвідомості. Поняття правопорушення та його склад. Види правопорушень.	Учень (учениця): пояснює: що таке суспільний порядок та чим він визначений; що таке правопорядок і законність; що таке правосвідомість; дає визначення: дисципліни і пояснює яким чином вона забезпечується; законності і називає її гарантії; правопорушення, називає їх види; наводить приклади правопорушень; розкриває зміст поняття "склад правопорушення", характеризує його елементи.	Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами. Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно. Розвиток пам'яті, формування логічного мислення. Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять. Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення. Стимулювання самостійної пошукової діяльності учня при роботі з різними джерелами. Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet. Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки. Удосконалення вміння логічно і змістовно

			<p>формулювати та висловлювати власну думку.</p> <p>Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті.</p> <p>Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.</p>
Тема 5. Юридична відповідальність			
3	<p>Поняття та види відповідальності.</p> <p>Поняття, ознаки і підстави юридичної відповідальності; обставини, що її виключають.</p> <p>Види юридичної відповідальності: поняття, загальна характеристика.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>пояснює, що таке відповідальність та які є її види та наводить приклади; дає визначення юридичної відповідальності, називає її підстави та розкриває їх зміст; називає обставини, що виключають юридичну відповідальність.</p>	<p>Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами.</p> <p>Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно.</p> <p>Розвиток пам'яті, формування логічного мислення.</p> <p>Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять.</p> <p>Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення.</p> <p>Стимулювання самостійної пошукової діяльності учня при роботі з різними джерелами.</p> <p>Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet.</p> <p>Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку.</p> <p>Формування навичок застосування набутих</p>

			знань у повсякденному житті. Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.
1	Повторювально-узагальнюючий урок		

11 клас
(35 годин, 1 година на тиждень)

Кількість годин	Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів	Корекційно-розвивальна спрямованість
1	ПОВТОРЕННЯ. Мета, завдання, особливості курсу. Як працювати на уроках курсу. Як користуватися підручником.	Учень/учениця: розповідає про пройдений матеріал. пригадує поняття, приводить приклади застосування набутих знань у повсякденному житті. пояснює як працювати на уроках курсу. висловлює власні очікування щодо вивчення курсу.	Розвиток логічного мислення. Стимулювання пошукової діяльності. Розвиток навичок роботи з різними джерелами інформації: книги, електронні носії, мережа Internet.
Частина третя: ОСНОВИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА УКРАЇНИ Тема 1. Конституційне право			
4	Загальна характеристика конституційного права. Передумови прийняття і загальна характеристика Конституції України. Основні етапи розвитку української державності. Політико-правове закріплення суверенітету України. Особливості політичного режиму, форми правління та адміністративно-територіального	Учень (учениця): дає: визначення конституційного права, називає основні його інститути та джерела; загальну характеристику політичного режиму, форми правління і територіального устрою України; аналізує передумови прийняття Конституції України та дає їх загальну характеристику; характеризує основні етапи розвитку української державності,	Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами. Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно. Розвиток пам'яті, формування логічного мислення. Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять.

	устрою України.	Конституцію України як Основний закон держави; називає основні політико-правові акти, якими закріплювався суверенітет сучасної України.	Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення. Стимулювання самостійної пошукової діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації. Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet. Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки. Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку. Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті. Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.
Тема 2. Основні права, свободи і обов'язки громадян України			
3	Громадянство України: поняття, підстави набуття і припинення. Поняття і загальна характеристика прав, свобод і обов'язків людини і громадянина. Міжнародні стандарти у сфері прав людини: поняття, акти, що їх визначають. Загальна характеристика прав, свобод і обов'язків громадян України. Гарантії та механізми захисту прав і свобод: поняття і види.	Учень (учениця): дає визначення громадянства України, називає правові акти, якими регламентовані ці відносини, підстави набуття і припинення громадянства; загальну характеристику прав, свобод і обов'язків людини і громадянина; пояснює поняття "право" в об'єктивному і суб'єктивному значенні, гарантії та механізми захисту прав і свобод людини; називає основні міжнародно-правові акти з прав людини; характеризує права, свободи і обов'язки	Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами. Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно. Розвиток пам'яті, формування логічного мислення. Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять. Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення. Стимулювання самостійної пошукової

		громадян України.	<p>діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації.</p> <p>Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet.</p> <p>Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку.</p> <p>Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті.</p> <p>Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.</p>
Тема 3. Особливості організації державної влади і місцевого самоврядування в Україні			
3	<p>Загальні засади організації державної влади в Україні.</p> <p>Референдум і вибори як способи безпосереднього волевиявлення народу: поняття, види.</p> <p>Верховна Рада України. Президент України.</p> <p>Органи державної виконавчої влади України. Кабінет Міністрів.</p> <p>Центральні та місцеві органи виконавчої влади.</p> <p>Місьцеве самоврядування в Україні.</p> <p>Органи судової влади України.</p> <p>Правоохоронні органи України.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>пояснює: загальні засади організації державної влади, визначені Конституцією України; конституційний статус Верховної Ради, її організаційну структуру та компетенцію; місце Президента України в системі державних органів та розкриває його повноваження;</p> <p>характеризує референдум та вибори як форми безпосередньої демократії, місцеве самоврядування в Україні;</p> <p>дає: визначення органів виконавчої влади, називає їх види; загальну характеристику Кабінету Міністрів України, центральних і місцевих органів</p>	<p>Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами.</p> <p>Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно.</p> <p>Розвиток пам'яті, формування логічного мислення.</p> <p>Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять.</p> <p>Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення.</p> <p>Стимулювання самостійної пошукової діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації.</p>

		<p>державної виконавчої влади; загальну характеристику органів судової влади України;</p> <p>називає види та завдання правоохоронних органів.</p>	<p>Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet.</p> <p>Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку.</p> <p>Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті.</p> <p>Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.</p>
Тема 4. Фінансове право			
2	<p>Загальна характеристика фінансового права.</p> <p>Бюджетна система України.</p> <p>Система оподаткування. Платники податків, їхні права та обов'язки.</p> <p>Види податків і зборів.</p> <p>Відповідальність за порушення фінансового законодавства.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>дає визначення фінансового права, системи оподаткування, загальну характеристику податків і зборів; називає основні інститути фінансового права та джерела, платників податків та їхні права і обов'язки;</p> <p>пояснює, що таке бюджетна система України; розкриває особливості відповідальності за порушення фінансового законодавства.</p>	<p>Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами.</p> <p>Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно.</p> <p>Розвиток пам'яті, формування логічного мислення.</p> <p>Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять.</p> <p>Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення.</p> <p>Стимулювання самостійної пошукової діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації.</p> <p>Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet.</p>

			<p>Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку.</p> <p>Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті.</p> <p>Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.</p>
Тема 5. Адміністративне право			
3	<p>Загальна характеристика адміністративного права.</p> <p>Суб'єкти адміністративного права.</p> <p>Державна служба.</p> <p>Адміністративний проступок: поняття, ознаки, види.</p> <p>Підстави адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення. Адміністративна відповідальність неповнолітніх.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>дає визначення: адміністративного права, називає основні його інститути та джерела; адміністративного проступку та розкриває його склад;</p> <p>розкриває особливості правового статусу суб'єктів адміністративного права; особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх;</p> <p>пояснює, що таке державна служба, підстави адміністративної відповідальності, називає види адміністративних стягнень.</p>	<p>Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами.</p> <p>Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно.</p> <p>Розвиток пам'яті, формування логічного мислення.</p> <p>Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять.</p> <p>Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення.</p> <p>Стимулювання самостійної пошукової діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації.</p> <p>Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet.</p> <p>Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію.</p>

			<p>Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку.</p> <p>Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті.</p> <p>Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.</p>
Тема 6. Екологічне право			
1	<p>Загальна характеристика екологічного права.</p> <p>Екологічні права і обов'язки громадян.</p> <p>Використання природних ресурсів.</p> <p>Права і обов'язки власників природних ресурсів та природокористувачів.</p> <p>Червона книга України.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>дає визначення екологічного права та називає його основні джерела; загальну характеристику Червоної книги України; називає екологічні права і обов'язки громадян;</p> <p>пояснює, що таке використання природних ресурсів, називає його види, хто є їх власниками, хто природокористувачами, називає їхні права і обов'язки.</p>	<p>Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами.</p> <p>Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно.</p> <p>Розвиток пам'яті, формування логічного мислення.</p> <p>Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять.</p> <p>Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення.</p> <p>Стимулювання самостійної пошукової діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації.</p> <p>Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet.</p> <p>Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію.</p> <p>Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Удосконалення вміння логічно і змістовно</p>

			<p>формулювати та висловлювати власну думку.</p> <p>Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті.</p> <p>Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.</p>
Тема 7. Кримінальне право			
4	<p>Загальна характеристика кримінального права.</p> <p>Поняття злочину, склад злочину.</p> <p>Види злочинів. Стадії скоєння злочину. Співучасть у злочині.</p> <p>Поняття, ознаки і підстави кримінальної відповідальності.</p> <p>Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність.</p> <p>Види кримінальних покарань.</p> <p>Кримінальна відповідальність неповнолітніх.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>дає визначення кримінального права та називає його джерела; визначення співучасті у вчиненні злочину, називає співучасників;</p> <p>пояснює: що таке злочин, розкриває його склад; що таке обставини, які пом'якшують та обтяжують кримінальну відповідальність;</p> <p>називає: види злочинів, наводить приклади; стадії скоєння злочину; ознаки і підстави кримінальної відповідальності, види кримінальних покарань;</p> <p>розкриває особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх.</p>	<p>Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами.</p> <p>Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно.</p> <p>Розвиток пам'яті, формування логічного мислення.</p> <p>Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять.</p> <p>Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення.</p> <p>Стимулювання самостійної пошукової діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації.</p> <p>Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet.</p> <p>Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію.</p> <p>Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку.</p> <p>Формування навичок застосування набутих</p>

			<p>знань у повсякденному житті. Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.</p>
1	Повторювально-узагальнюючий урок		
<p>Частина четверта: ОСНОВИ ПРИВАТНОГО ПРАВА УКРАЇНИ Тема 1. Цивільне право</p>			
4	<p>Загальна характеристика цивільного права. Особливості цивільної правосуб'єктності фізичних та юридичних осіб. Право власності: поняття, зміст. Види власності. Підстави набуття і припинення права власності. Власність неповнолітніх. Способи захисту цивільних прав. Поняття і значення строків позовної давності. Поняття і умови дійсності правочинів. Цивільні договори. Поняття спадкового права. Порядок спадкування. Підстави цивільно-правової відповідальності. Цивільно-правова відповідальність неповнолітніх.</p>	<p>Учень (учениця): дає визначення: цивільного права, називає основні його інститути та джерела; права власності, розкриває його зміст, називає види строків позовної давності, пояснює їх правове значення; види власності та підстави набуття і припинення права власності; загальну характеристику цивільних договорів; визначення і підстави цивільно-правової відповідальності; пояснює особливості цивільної правосуб'єктності фізичних і юридичних осіб, що таке правочини, називає їх види та умови дійсності; розкриває особливості права власності неповнолітніх; зміст спадкового права, особливості спадкування за законом і заповітом; пояснює порядок одержання спадщини, особливості цивільно-правової відповідальності неповнолітніх; називає способи захисту цивільних прав.</p>	<p>Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами. Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно. Розвиток пам'яті, формування логічного мислення. Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять. Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення. Стимулювання самостійної пошукової діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації. Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet. Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки. Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну</p>

			думку. Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті. Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.
Тема 2. Сімейне право. Житлове право			
3	<p>Загальна характеристика сімейного права. Умови і порядок укладення та припинення шлюбу. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя, батьків і дітей. Загальна характеристика житлового права. Право громадян на житло: зміст і способи реалізації. Договір житлового найму.</p>	<p>Учень (учениця): дає визначення сімейного права; розкриває умови і порядок укладення та припинення шлюбу, зміст особистих і майнових прав і обов'язків подружжя, батьків і дітей; дає визначення житлового права; розкриває зміст права громадян на житло та способи його реалізації; характеризує договір житлового найму.</p>	<p>Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами. Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно. Розвиток пам'яті, формування логічного мислення. Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять. Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення. Стимулювання самостійної пошукової діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації. Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet. Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки. Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку. Формування навичок застосування набутих</p>

			<p>знань у повсякденному житті. Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.</p>
Тема 3. Земельне право			
1	<p>Загальна характеристика земельного права. Види земель в Україні. Форми та суб'єкти права власності на землю. Способи набуття та припинення права власності на землю. Користування землею: поняття, суб'єкти, види. Права і обов'язки власників земельних ділянок і землекористувачів.</p>	<p>Учень (учениця): дає визначення земельного права і називає основні його джерела; називає види земель в Україні, форми та суб'єкти права власності на землю і наводить приклади; пояснює способи набуття та припинення права власності на землю, передбачені законодавством України; розкриває зміст поняття "користування землею", називає його суб'єктів та види; перераховує права і обов'язки власників земельних ділянок та землекористувачів.</p>	<p>Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами. Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно. Розвиток пам'яті, формування логічного мислення. Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять. Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення. Стимулювання самостійної пошукової діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації. Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet. Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки. Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку. Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті. Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.</p>

Тема 4. Трудове право

3	<p>Загальна характеристика трудового права.</p> <p>Трудовий договір: поняття, зміст, форма, строк, порядок укладення.</p> <p>Особливості прийому на роботу неповнолітніх.</p> <p>Припинення трудового договору: поняття, підстави.</p> <p>Поняття і види робочого часу та часу відпочинку.</p> <p>Поняття трудової дисципліни і обов'язки працівника.</p> <p>Відповідальність за порушення трудового законодавства: поняття, підстави, види.</p> <p>Дисциплінарні стягнення: поняття, види та порядок їх накладення і зняття.</p> <p>Матеріальна відповідальність.</p>	<p>Учень (учениця):</p> <p>дає визначення: і називає основні інститути та джерела трудового права; робочого часу та часу відпочинку, загальну характеристику їх видів; визначення дисциплінарної відповідальності;</p> <p>характеризує трудовий договір, види і значення його строку, пояснює порядок його укладення та особливості прийому на роботу неповнолітніх;</p> <p>розкриває зміст поняття "припинення трудового договору", називає його підстави;</p> <p>пояснює, що таке трудова дисципліна і перераховує обов'язки працівників; особливості відповідальності за порушення трудового законодавства; особливості матеріальної відповідальності; називає види дисциплінарних стягнень і пояснює порядок їх накладення і зняття.</p>	<p>Формування та закріплення навичок роботи з тифлозасобами.</p> <p>Складання правових схем, розгорнутого плану відповіді. Розвиток навичок написання конспекту за допомогою вчителя та самостійно.</p> <p>Розвиток пам'яті, формування логічного мислення.</p> <p>Формування навичок сприйняття матеріалу на слух та запам'ятовування опорних понять.</p> <p>Розвиток та формування навичок змістовного, логічного і зв'язного мовлення.</p> <p>Стимулювання самостійної пошукової діяльності учнів при роботі з різними джерелами інформації.</p> <p>Розвиток та формування навичок роботи з електронними джерелами, аудіокнигами, мережею Internet.</p> <p>Удосконалення вміння спостерігати та аналізувати отримані факти та інформацію. Міжпредметні зв'язки.</p> <p>Удосконалення вміння логічно і змістовно формулювати та висловлювати власну думку.</p> <p>Формування навичок застосування набутих знань у повсякденному житті.</p> <p>Розвиток навичок роботи з державними електронними системами НПА.</p>
1	Повторювально-узагальнюючий урок		